

Bestemmelser for rekvirering av landområde til øvingsformål

Sjef Forsvarets operative hovedkvarter fastsetter Bestemmelser for rekvirering av landområde til øvingsformål til bruk i Forsvaret

Bodø, 01. august 2010

Bernt Iver Ferdinand Brovold
Generalløytnant
Sjef Forsvarets operative hovedkvarter

Bestemmelser for rekvirering av landområde til øvingsformål

Metadata

KORTTITTEL:	Bestemmelser for rekvirering av landområde til øvingsformål
SIKKERHETSGRADERING:	UGRADERT
HJEMMEL:	Myndighet til rekvisisjon av bruksrett til utmark utenfor forsvarrets faste skyte- og øvingsfelt, Forsvarsdepartementet 9 jan. 2007
GJELDER FOR:	Forsvaret
FAGMYNDIGHET:	Sjef Forsvarets operative hovedkvarter (FOH)
FAGANSVAR:	Sjef Forsvarets operative hovedkvarter (FOH)
IKRAFTTREDELSE:	2010-05-01
FORRIGE VERSJON:	2007-01-01

Innhold

1 Innledning	3
1.1 FORMÅL	3
1.2 VIRKEOMRÅDE	3
1.3 REKVIRERING AV LANDOMRÅDE TIL ØVINGSFORMÅL	3
1.4 BEGREPSAVKLARING	3
2 Fremgangsmåte ved rekvirering av landområde til øvingsformål	3
2.1 GENERELT	3
2.2 FREMGANGSMÅTE	4
2.3 KONTAKT MED SIVILE MYNDIGHET	4
2.4 INFORMASJONSPLIKT	4
3 Ikrafttredelse	4
4 Vedlegg	4

1 Innledning

1.1 Formål

Formålet med disse er å fastsette en entydig saksgang i forbindelse med anmodninger om bruksrett og rekvirering av landområde til øvingsformål ved større øvelser.

1.2 Virkeområde

Bestemmelser for rekvirering av landområde til øvingsformål gjelder for Forsvaret, herunder de avdelinger som ønsker å benytte seg av rekvirert terreng på land til øvingsformål.

1.3 Rekvirering av landområde til øvingsformål

For trening og øving som faller utenfor lov om militære rekvisisjoner (rekvisisjonsloven) med tilhørende forskrift kan andre muligheter være:

- Bruk av forsvarets skyte- og øvingsfelt eller statlig grunn
- Avtale med grunneier om bruk
- Allemannsrettigheter, hevd/aldertidsbruk/sedvane

Aktuelle lover og forskrifter er ellers:

- Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag. Det fremgår av § 4 d at motorferdsel i utmark og vassdrag er tillatt i forbindelse med Forsvarets øvelser, forflytninger og transporter. Dette innebærer at det i utgangspunktet ikke er nødvendig for Forsvaret å søke om offentlig tillatelse for slik motorferdsel. Grunneier og bruker har i henhold til § 10 adgang til å nekte eller begrense aktivitet på sin eiendom.
- Lov om friluftslivet (friluftsløven) gir den enkelte beboer i Norge en rett til ferdsel, opphold m.v. i naturen, men med plikt om å opptre hensynsfullt samt utvise tilbørlig varsomhet. Loven gir ikke noen generell fullmakt til trening og øvingsaktivitet, men vurderes til å dekke ferdsel og opphold av mindre enheter i henhold til lovens bestemmelser.

1.4 Begrepsavklaring

Offiser Scheduling Exercise (OSE) programmerer øvelsesaktiviteten herunder geografisk øvelsesområde.

Offiser Conducting Exercise(OCE) planlegger og gjennomfører øvelsen, herunder å rekvirere lende som nødvendig til Forsvarets operative hovedkvarter (FOH).

Exercise Specification (EXSPEC) beskriver og spesifiserer øvelsens mål og øvingsmål, øvelsens konsept herunder nivå og type øvelse, øvingsområde, scenario, utnevnelse av OCE og eventuelle koordinerende bestemmelser. EXSPEC utarbeides av OSE.

2 Fremgangsmåte ved rekvirering av landområde til øvingsformål

2.1 Generelt

Alle militære avdelinger må i størst mulig grad utnytte de allerede eksisterende skyte og øvingsfelt i fm med planlegging av øvingsaktivitet.

Alle militære avdelinger som ønsker å benytte seg av rekvirert terreng på land skal framsende rekvisisjonssøknad til FOH. Utenlandsk aktivitet skal følge samme prosedyre, rekvisisjonssøknader for disse avdelingene ivaretas av vertsavdeling (Host Unit). FOH er ansvarlig for å motta og behandle samtlige rekvisisjonssøknader.

Det er i utgangspunktet en forutsetning for å kunne rekvirere landområde at aktiviteten er på Forsvarssjefens (FSJ) øvingsprogram og at aktiviteten er en "større øvelse"¹. Grunnlaget for rekvisisjon kan også være at aktiviteten har betydning for Forsvarets beredskapsevne og mulighet til å løse oppdrag.

Dersom aktiviteten ikke er på FSJ øvingsplan eller aktiviteten berører større område eller økt tid, må søknad sendes FOH som videresender til FD (FST) for beslutning i hvert enkelt tilfelle.

2.2 Fremgangsmåte

Den avdeling/OCE som ønsker rekvisisjon av landområde til øvingsformål etter lov om militære rekvisisjoner (rekvisisjonsloven), fremsender søknad til FOH i henhold til vedlegg A. Søknaden skal inneholde en beskrivelse av aktivitetens hensikt og mål (EXPEC). I tillegg skal det beskrives hvorfor det er nødvendig med rekvisisjon og hvilke kommuner som blir berørt til hvilket tidspunkt.

2.3 Kontakt med sivile myndighet

FOH skal forestå den direkte kontakten mellom Forsvaret og sivil myndighet. Fylkesmannen (FM) i berørte fylke(r) vil iverksette rekvirering i henhold til anmodning, foreta kunngjøring i mediene samt informere sivile medlemmer av utpekt skjønnsnemnd. Militært medlem av skjønnsnemnd oppnevnes av enhet med territorielt ansvar jf. *Bestemmelser om fastsettelse av lokale skjønnsnemnder i henhold til lov om militære rekvisisjoner og Forskrift om militære rekvisisjoner.*

2.4 Informasjonsplikt

Der rekvisisjonsloven kommer til anvendelse, vil Fylkesmannen sørge for offentlig meddelelse (via relevant presse, radio ved oppslag osv) for å sikre informasjon til befolkningen og grunneiere i området hvor øvelsen etter planen vil foregå.

For øvingsaktivitet ellers oppfordres den enkelte avdeling om å informere berørt befolkning.

3 Ikrafttredelse

Bestemmelser for rekvirering av landområde til øvingsformål trer i kraft 2010-08-01.

4 Vedlegg

Vedlegg A: Rutinebeskrivelse for rekvirering av øvingsterreng.

---

¹ Større øvelser er i senere tid praktisert som minimum et mekanisert kompani, alternativt at øvelsen har et potensial for tilsvarende skadenivå.